

УДК 355.01

Ю. В. Візниця

кандидат соціологічних наук, доцент,
професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
Криворізького факультету

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

НОВА «ХОЛОДНА» ЧИ СВІТОВА «ГІБРИДНА» ВІЙНА?

5 грудня 2017 року заступник міністра закордонних справ РФ Сергій Рябков заявив, що «Росія і США перебувають у стані дуже схожому на холодну війну <...> нинішня ситуація вкрай складна, важка <...>. Однією зі специфічних особливостей періоду в наших відносинах із США є відсутність визначених, а головне, визнаних з обох боків правил гри, відсутність алгоритму, який був би здатний до управління кризами» [1]. «Гонитва за озброєнням із боку Китаю, Росії та країн НАТО може привести до ситуації на кшталт нової холодної війни», – підкреслюється в Доповіді НАТО 30 листопада 2017 року [2].

Порівняння сучасного стану геополітичного протистояння з «холодною війною» стало вже не тільки звичним прийомом журналістів і політичних оглядачів – таке визначення щораз міцніше вкорінюється в лексичі урядовців і поважних офіційних документів. Наскільки виправданим, доречним і точним (з додаванням прикметника «нова» чи без такого) є використання старого терміна «холодна війна» до характеристики сучасної міжнародної ситуації? Як, порівняно із цим концептуальним визначенням, виглядає нова теоретична конструкція – «гібридна війна»? Пошук відповіді на ці питання і становить мету дослідження.

Теоретичним осмисленням характеру сучасного мілітарно-політичного протистояння протягом XXI ст. займалися американські військові теоретики Р. Глен, Дж. Гордон, Д. Кілгаллен, Дж. Маккуен, Дж. Маттіс, Дж. Мацумура, В. Немет, Е. Сімсон, Р. Вількі, Н. Фрейер, Ф. Гофман, норвезький фахівець Г. Карлсен, нідерландський – Ф. ван Каппен та інші. Серед здобутків українських науковців насамперед помітна ґрунтовна колективна монографія фахівців Національного інституту стратегічних досліджень «Світова гібридна війна: український фронт» за редакцією академіка В.П. Горбуліна. Водночас, на нашу думку, порівняльний аналіз характеристик холодної війни середини та другої половини XX ст. із сучасним протистоянням на лінії Західний світ – Росія є далеко не вичерпним і подальші пошуки в цьому напрямі можуть стати продуктивними для більш адекватного теоретичного осмислення, а звідси й розуміння характеру та суті цього явища.

Виклад основного матеріалу. У передмові до своєї книги «Стратегія непрямих дій» (1954) видатний британський військовий історик і теоретик Басил Х. Ліддел-Гарт писав: «Коли я досліджував досвід дуже багатьох військових кампаній і вперше усвідомив зверхність непрямой дії над прямою, мені просто кортіло більш повно розкрити сутність стратегії. Однак за більш глибокого вивчення я почав розуміти, що метод непрямой дії мав значно ширше застосування, що він є законом життя в усіх сферах, філософською істиною. Він послуговується ключем до вирішення будь-якої проблеми, вирішальним фактором якої є людина, за умов, коли протилежні інтереси можуть призвести до конфлікту. В усіх таких випадках прямий тиск викликає стійкий спротив, збільшуючи в такий спосіб труднощі у зміні поглядів. Зміна поглядів досягається більш легко та швидко непомітним проникненням нової ідеї або засобом суперечки, у якій інстинктивний спротив опонента долається обхідним шляхом. Метод непрямих дій є таким самим основним способом дій у галузі політики, як і у взаєминах між чоловіком і жінкою. Успіх у торгівлі буде більшим, якщо є можливість поторгуватися, ніж тоді, коли такої можливості немає. Як і у війні, мета полягає в тому, щоб послабити спротив до того, як намагались подолати його» [3, с. 4].

Поєднання (або «гібрид») прямих збройних, військових дій із непрямими способами досягнення військово-політичних цілей як таке не являє собою модерну новацію. Воно відоме з давнини, ще з часів Сунь-цзи та Фуکیدіда. Але перетворення ідеї «гібридної війни» з вишуканого історичного анекдоту або теоретичної конструкції на жорстоку реальність відбулося в нас на очах і ввірвалось у наше повсякдення разом із початком російської агресії в Криму та на сході України.

Гібридну війну в загальному значенні розуміють як воєнні дії, що здійснюються шляхом поєднання мілітарних, квазімілітарних, дипломатичних, інформаційних, економічних та інших засобів із метою досягнення стратегічних політичних цілей. Специфіка такого поєднання полягає в тому, що кожний із військових і невійськових способів ведення гібридного конфлікту застосовується у воєнних цілях і використовується як зброя. Перетворення на зброю (weaponization) відбуваються і в медійній сфері. Британський дослідник інформаційної складової російської агресії П. Померанцев уживає термін *weaponization of media*, тобто застосування медіа як зброї [4, с. 22]. Так само, на нашу думку, застосовуються як неметафорична зброя всі інші невійськові засоби ведення гібридної війни.

Розмитість і невизначеність природи сучасних конфліктів відбивається у множинності термінологічних назв для широкого спектра явищ: гібридна війна, конфлікти в «сірій зоні», або «сірі війни» (*gray wars*), необмежені конфлікти (*unrestricted conflicts*) та інші, що мають на меті відрізнити сучасні війни від традиційних, або конвенційних, видів збройних конфліктів. Застосування додаткових термінологічних «наліпок» для нинішніх конфліктів, їхнє нав'язливе повторювання поза поглибленою рефлексією над сутністю справи змушує деяких експертів сумніватися, чи варто взагалі говорити про появу нових форм ведення війн? Неприятним для багатьох експертів є надуживання терміном «гібридна війна», вони вважають її звичайною війною, яка посилена сучасними розвиненими технологіями та поєднана зі свідомим використанням вразливих місць безпекових структур сучасного світу.

В умовах цієї війни стає неможливим відрізнити правих від винних, ворогів від союзників, простих мирних громадян від бойовиків і терористів-смертників. Прихована чи відкрита зовнішня військова інтервенція, проведена бандами бойовиків сусідніх країн за підтримки високотехнологічних засобів розвідки й враження з боку деяких розвинутих держав світу, надає такому збройному конфліктові ще більш заплутаного та неоднозначного характеру. Змістом воєнних дій у війні цього типу стає не фізичне знищення збройних сил противника, а деморалізація та нав'язування своєї волі населенню держави.

На полі бою в сучасному збройному конфлікті поряд із регулярними військами з'являється безліч нових дійових осіб – іррегулярні формування повстанців і бойовиків, кримінальні банди, міжнародні терористичні мережі, приватні військово-промислові компанії та легіони іноземних найманців, підрозділи спецслужб різних країн світу, а також військові контингенти міжнародних організацій [5, с. 114]. За словами підполковника корпусу морської піхоти США В. Немета, гібридна війна – це «сучасний вид партизанської війни», який «об'єднує сучасні технології та сучасні методи мобілізації». Н. Фрейер із Центру стратегічних і міжнародних досліджень (США) визначив чотири загрози гібридної війни: 1) традиційні; 2) нестандартні; 3) тероризм і 4) під-

ривні, коли використовуються технології для протидії перерагам у військовій силі. Д. Кілаллен, автор книги «Випадкова герилья» («The Accidental Guerilla»), стверджує, що гібридна війна – це краще визначення сучасних конфліктів, але підкреслює, що вона є комбінацією партизанської та громадянської воєн, а також заколоту й тероризму.

«Гібридна війна – це мішанина класичного ведення війни з використанням нерегулярних збройних формувань. Держава, яка веде гібридну війну, укладає змову з недержавними виконавцями – бойовиками, групами місцевого населення, організаціями, зв'язок із якими формально повністю заперечується. Ці виконавці можуть робити такі речі, які сама держава робити не може, оскільки будь-яка держава зобов'язана дотримуватися Женевської та Гаазької конвенцій про закони сухопутної війни, домовленості з іншими країнами. Усю брудну роботу можна перекласти на плечі недержавних формувань», – роз'яснює генерал-майор у відставці Ф. ван Каппен, колишній радник із безпеки в ООН і НАТО. Так діяла Росія в Криму, так само – на Донбасі [5].

Співробітник Центру стратегічних досліджень при Університеті національної оборони (США) Ф. Гофман характеризує гібридну війну як «повний арсенал різних видів бойових дій, включно з конвенційними можливостями, іррегулярними тактикою та формуванням; терористичні акти (зокрема, безглузде насильство та примус) і кримінальний безлад» [6]. Гібридні війни можуть вестися як державою, так і різними недержавними акторами. Згідно з Гофманом, гібридна війна поєднує п'ять елементів: 1. Модальність протиструктури: чи має визначення фокусуватися на методах ведення бою противника або на його структурі (комбінації держав, недержавних акторів, іноземних бойовиків)? 2. Одночасність: чи використовують сили одночасно чотири різних режими конфлікту або демонструють здатність використовувати всі чотири в ході кампанії? 3. Злиття: чи повинні сили об'єднувати різні підрозділи (регулярні та нерегулярні) на арені бойових дій або змішувати різні режими конфлікту? Наскільки повинна вводитися координація і на якому рівні війни? 4. Комплексність: чи потрібно актору змішувати всі чотири режими, чи трьох із них достатньо, щоб зробити війну гібридною? 5. Злочинність: чи є злочинним навмисний вибір режиму конфлікту, чи це просто джерело доходу або підтримка бандформувань?

На наш погляд, у контексті того, що ми вже зазначили про «гібридну» війну, важливим є те, що, по-перше, вона поєднує конвенційні та неконвенційні бойові дії та відповідних учасників цієї війни (поряд зі збройними силами дійовими учасниками стають терористи, найманці, партизани, ополченці, бандформування, спецпідрозділи інших держав тощо); по-друге, початок «гібридної» війни пов'язаний із використанням неконвенційних методів ведення бойових дій незаконними збройними формуваннями; по-третє, протягом усієї «гібридної» війни дуже важливе значення надається боротьбі за розум і душу людей, тобто інформаційній боротьбі, де основними дійовими суб'єктами виступають також не військові, а цивільні: телебачення, Інтернет, інші засоби масової комунікації.

Холодна війна – політологічний термін, який використовується стосовно глобального геополітичного, економічного й ідеологічного протистояння в 1946–1991 роках між СРСР та його союзниками, з одного боку, і США та їхніми союзниками – з іншого. Від початку «холодної війни» збігло понад 70 років, але, як здається, не втрачають своєї гостроти й актуальності оцінки її першопричин американського дипломата й ідеолога «політики стримування», одного з архітекторів «холодної війни» Дж. Кеннана.

«Біля витоків маніакальної точки зору Кремля на міжнародні стосунки лежить традиційне й інстинктивне стосовно Росії почуття незахищеності. Від початку це було почуття незахищеності аграрних народів, які мешкають на великих відкритих територіях по сусідству з лютими кочовиками. У міру налагодження контактів з економічно більш розвинутим Заходом до цього почуття додався переляк перед більш компетентною, більш могутньою, краще організо-

ваною спільнотою. Та ця незахищеність складала небезпечність радше для російських правителів, а не для російського народу, оскільки російські правителі усвідомлювали архаїчність форми свого правління, слабкість і штучність своєї психологічної організації, нездатність витримати порівняння під час входження в контакт із західними політичними системами. Із цієї причини вони повсякчас з острахом очікували на іноземне вторгнення, уникали прямого контакту між Західним світом і своїм власним, лякались того, що може статися, якщо російський народ дізнається правду про зовнішній світ або зовнішній світ дізнається правду про життя всередині Росії. І вони шукали шляхів до свого власного забезпечення лише через наполегливу та смертельну боротьбу за повне знищення конкуруючих держав, ніколи не йдучи на угоди або компроміси з ними» [7]. Якщо спокуситися додати до цього й мотиви іншої сторони – США, які окреслюються як утримання світового лідерства й домінування, що розуміються як національні американські інтереси, то варто зазначити, що в умовах сучасного гібридного протистояння першопричини конфлікту виявляють схожість, незважаючи на глобальні економічні, технічні, соціальні й інші зміни загалом та ідеологічні метаморфози в Росії кінця ХХ століття зокрема.

Стосовно цілей, досягти яких прагнуть головні актори цього світового дійства, то вони також мало змінилися. США мають за мету не втратити позиції найсильнішої потуги світу. Росія ж, проголошуючи метою забезпечити собі місце серед провідних держав світу і право на суверенну політику, звично лукавить. Ще до загострення конфлікту Росія, будучи членом Радбезу ООН, входячи на рівних до складу «великої вісімки», не говорячи вже про ядерний статус, не могла поскаржитись на слабкі зовнішньополітичні позиції для подальшого внутрішнього поступу, спираючись на потужні власні ресурси та плідну міжнародну співпрацю. Російський правлячий режим занепокоєний не поверненням «поваги» до Росії чи побудою «багатополярного світу». Різкі протиріччя інтересів корумпованої політичної верхівки інтересам модернізаційного розвитку російського суспільства, відсталість і неефективність політичної структури, нездатність і небажання еліт перебороти постімперський соціально-політичний синдром штовхають Росію до агресивної зовнішньої політики, мета якої – засобами агресивної та авантюристичної зовнішньої політики досягти вирішення внутрішньополітичних проблем з утримання та використання авторитарної влади як засобу політичного домінування та непомірного збагачення, зокрема й незаконним шляхом. Досягнення статусу одного з «полюсів» світового тяжіння, не кажучи вже про стимуляцію відчуття «поваги» з боку міжнародної спільноти, потребує застосування зовсім іншого арсеналу засобів, і таким «меню» Росія, у принципі, якраз і не обділена. Тобто, на нашу думку, стосовно цілей нове протистояння виявляє різкі відмінності від ситуації «холодної війни», під час якої велась боротьба за світове панування.

Водночас співвідношення сил, як порівняти з початком «холодної війни», суттєво змінилось, і не на користь Росії. На відміну від СРСР, Росія не має потужних і надійних союзників, яким здавався на початку «холодної війни» Китай, не має повністю контрольованого стратегічного плацдарму в Центральній і Східній Європі – його втрачено разом із розвалом СРСР і прорадянського блоку та суверенізацією радянських республік. Відчутне подальше технологічне, наукове й економічне відставання Росії. Брутальний антиамериканізм нездатен відіграти конструктивну роль ідеології епохи постмодерну. «Російська ідея» сумнівно виглядає навіть у межах сучасної поліетнічної Росії, не кажучи вже про конкурентоздатність у глобальному середовищі.

Серед незмінних визначальних факторів як за часів «холодної війни», так і сучасної гібридної війни чільне місце продовжує посідати страхітлива перспектива можливості застосування ядерної зброї, що багато в чому зумовлює тактику протистояння, яка, на перший погляд, принципово не змінилась. Елементи сучасної гібридної війни було широко

застосовано й під час «холодної» війни. Це й локальні збройні конфлікти із прихованим застосуванням регулярних мілітарних формувань, підготовка, озброєння й використання іррегулярних збройних угруповань, гонитва за озброєнням на виснаження, міжнародна експансія через військово-технічне й економічне співробітництво, різнобічна підтримка режимів і політичних течій у всьому світі за ознакою нелояльності до стратегічного супротивника, ідеологічна боротьба, пропаганда та контрпропаганда.

Водночас не можна не помітити й нових потужних факторів, повною мірою виявлених сучасним глобальним протистоянням. Серед них різке зростання ролі інформаційного простору, громадянського суспільства та громадської думки, їхній потужний вплив на перебіг суспільно-політичних процесів, що, у свою чергу, базується на структурних зрушеннях у соціальних процесах і суспільній свідомості, новітніх інформаційних технологіях [8, с. 96]. Якщо для епохи «холодної війни» найбільші ресурси й зусилля було сконцентровано на гонитву за озброєнням і на «експорт демократії», з одного боку, і на «експорт комунізму» – з іншого, то в умовах гібридної війни США насамперед прагнуть витіснити Росію з основних ринків збуту вуглеводнів, передусім з Європи. І це не виглядає звичною економічною конкурентною боротьбою, а ставить головною метою перекрити російському режиму джерела одержання коштів і можливостей політичного впливу. Особливо рельєфно це виглядає на фоні запровадження економічних санкцій проти РФ й обмеження доступу до новітніх технологій і фінансових ресурсів російським приватним і державним компаніям. Організується й цілеспрямована кампанія на дискредитацію та деморалізацію російської правлячої еліти через запровадження розслідувань злочинної фінансової та бізнесової діяльності російських очільників та їхнього оточення.

Не маючи шансів в економічному, технологічному, фінансовому протистоянні, Росія в сучасних умовах зосереджує зусилля на локальному застосуванні військової сили проти сусідніх країн, що виявили прагнення до європейської та північноатлантичної інтеграції, та розпалюванні в них сепаратистських заколотів (Грузія, Україна), втручання у збройні конфлікти на підтримку дружніх авторитарних режимів (Сирія) і провокуванні потоків біженців у західноєвропейському напрямі з метою дестабілізації соціально-політичної ситуації в країнах Західного світу. Ще один новий помітний вияв гібридної війни з боку Росії – це спроби втручання в перебіг внутрішньополітичних, перш за все виборчих, процесів у країнах Заходу з широким використанням новітніх інформаційних технологій. Проте досі не до кінця зрозуміло, чого в інформаційних атаках Росії було більше – реального тиску на перебіг подій чи створення атмосфери незрозумілості й невизначеності в суспільних настроях і поширення відчуття незахищеності перед чи то реальними, чи то вдаваними російськими впливами.

Окремо можна поставити питання і про реалістичність прагнень російської верхівки до світового панування. Співвідношення сил явно не на користь Росії. Сподівання на нездатність Заходу у вирішенні власних, хоча й достатньо серйозних, протиріч здається малоімовірною перспективою. Загострення Росією взаємовідносин із Заходом щораз більше здається лише банальною спробою російських правлячих кіл зміцнити власне внутрішнє становище без надії на серйозні стратегічні зрушення на свою користь у міжнародній сфері.

Висновки. Спроба теоретичного осмислення характеру сучасного глобального протистояння з точки зору визначення доцільності застосування до нього терміна (нова) «холодна війна», порівняно з можливим визначенням існуючого конфлікту як «гібридної війни», показала складність і багатогранність проблеми. Спроба методами порівняльного аналізу дослідити риси таких явищ, як «холодна війна» і «гібридна війна», стосовно можливості їхнього застосування до характеристики сучасного світового протистояння схиляє нас до розуміння сучасного глобального конфлікту як «світової гібридної війни», вже сформульованого в ряді

авторитетних досліджень [9, с. 36]. Незважаючи на присутність цілого ряду спільних, а точніше – схожих рис «холодної» і світової «гібридної» війн, ми переживаємо новий, якісно відмінний етап світового протистояння. Звичайно, за декілька десятиліть холодна війна пройшла ряд етапів еволюції методів і засобів боротьби, змінювались форми її вияву. Сучасне протистояння, початок якого ведуть від анексії Криму Росією в 2014 році, як об'єкт дослідження, на відміну від холодної війни, є в незавершеному стані, що, зрозуміло, ускладнює як порівняння з холодною війною, так і аналіз взагалі. Це, звичайно, не дає можливості припускати закінчених висновків і водночас викликає потребу подальших досліджень.

Література

1. В России заявили о новой холодной войне с США. URL: <https://correspondent.net/world/russia/3914187>.
2. Доповідь НАТО 30 листопада 2017 року. URL: <https://correspondent.net/world/3912323>.
3. Лиддел-Гарт Б.Х. Стратегия непрямых действий. М.: ИЛ, 1957. 540 с.
4. Померанцев П. Нічого правдивого і все можливе. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2015. 362 с.
5. Требін М.П. «Гібридна» війна як нова українська реальність. Український соціум. 2014. № 7. С. 113–121.
6. Гоффман Ф. Гібридна війна і ее вызовы. URL: <https://public.wikireading.ru/123623>.
7. Телеграмма посольства США в Москве № 511 от 22 февраля 1946 г. URL: <https://www.ilinsky.ru/pubscations/sod/glport-p2.php>.
8. Курбан О.В. Теория информационной войны: базовые основы, методология та понятийный аппарат. Scientific Journal "Science Rise". № 4/1(16). 2015. С. 95–100..
9. Світова гібридна війна: український фронт: монографія / за заг. ред. В.П.Горбуліна. К.; НІСД, 2017. 496 с.

Анотація

Візниця Ю. В. Нова «холодна» чи світова «гібридна» війна? – Стаття.

У статті автор методами порівняльного аналізу досліджує риси таких явищ, як «холодна війна» та «гібридна війна», стосовно можливості застосування цих дефініцій до характеристики сучасного світового протистояння й доходить висновку про розуміння новітнього глобального конфлікту як «світової гібридної війни», вже сформульованого в ряді авторитетних досліджень. У статті автор дає визначення гібридної війни в загальному значенні як дій, що здійснюються шляхом поєднання мілітарних, квазімілітарних, дипломатичних, інформаційних, економічних та інших засобів із метою досягнення стратегічних політичних цілей, та холодної війни як політологічного терміна, який використовується стосовно глобального геополітичного, економічного й ідеологічного протистояння в 1946–1991 роках між СРСР та його союзниками, з одного боку, і США та їхніми союзниками – з іншого. Серед незмінних визначальних факторів як за часів «холодної війни», так і сучасної гібридної війни чільне місце продовжує посідати страхітлива перспектива можливості застосування ядерної зброї, що багато в чому зумовлює тактику протистояння, яка, на перший погляд, принципово не змінилась. Елементи сучасної гібридної війни було широко застосовано й під час «холодної» війни. Водночас не можна не помітити й нових потужних факторів, повною мірою виявлених сучасним глобальним протистоянням. Серед них різке зростання ролі інформаційного простору, громадянського суспільства та громадської думки, їхній потужний вплив на перебіг суспільно-політичних процесів, що, у свою чергу, базується на структурних зрушеннях у соціальних процесах і суспільній свідомості, новітніх інформаційних технологіях. Для сучасного протистояння характерне запровадження економічних санкцій проти РФ й обмеження доступу до новітніх технологій і фінансових ресурсів російським приватним і державним компаніям. Організується і цілеспрямована кампанія на дискредитацію та деморалізацію російської правлячої еліти через запровадження розслідувань її злочинної фінансової та бізнесової діяльності.

Росія в сучасних умовах зосереджує зусилля на локальному застосуванні військової сили проти сусідніх країн. Ще один новий помітний вияв гібридної війни з боку Росії – це спроби втручання в перебіг внутрішньополітичних, насамперед виборчих, процесів у країнах Заходу з широким використанням новітніх інформаційних технологій. Незважаючи на присутність цілого ряду сильних, а точніше – схожих рис «холодної» та світової «гібридної» війн, ми переживаємо новий, якісно відмінний етап світового протистояння.

Ключові слова: холодна війна, гібридна війна, глобальний конфлікт, політика стримування, непрямі дії.

Аннотация

Визниця Ю. В. Новая «холодная» война или мировая «гибридная» война? – Статья.

В статье автор методом сравнительного анализа исследует черты таких явлений, как «холодная война» и «гибридная война», относительно возможности их применения как дефиниций для характеристики современного мирового противостояния и приходит к выводу о понимании новейшего мирового конфликта как «мировой гибридной войны», уже сформулированного в ряде авторитетных исследований. Автор дает определение гибридной войны в общем значении как действий, которые объединяют как милитарные, так и квазимилитарные, дипломатические, политические, экономические, информационные и другие методы достижения стратегических политических целей, и холодной войны как политологического термина, используемого для обозначения глобального геополитического, экономического и идеологического противостояния между СССР и США в 1946–1991 годах. Среди неизменных определяющих факторов как тогда, так и сейчас продолжает присутствовать устрашающая перспектива ядерной катастрофы, которая во многом определяет характер тактики противостояния, которая, на первый взгляд, существенно не изменилась. Элементы современной гибридной войны использовались и во время «холодной» войны. Вместе с тем нельзя не заметить и новых мощных, в полной мере раскрытых современным глобальным противостоянием, факторов. Среди них резкое возрастание значения информационного пространства, гражданского общества и общественного мнения, их сильное влияние на ход общественно-политических процессов, базирующихся на структурных изменениях в социальных процессах и общественном сознании, новейших информационных технологиях. Для современного противостояния характерны введение экономических и иных санкций против РФ и ограничение доступа к финансовым ресурсам и новейшим технологиям для ряда российских частных и государственных корпораций. Организовывается и целенаправленная кампания на дискредитацию и деморализацию российской правящей элиты посредством расследования ее преступной финансовой и предпринимательской деятельности.

Россия в современных условиях сосредотачивает усилия на локальном применении военной силы против соседних стран. Еще одно новое заметное проявление гибридной войны со стороны России – это попытки вмешаться в ход внутривнутриполитических, прежде всего избирательных, процессов в странах Запада с широким применением информационных технологий.

Несмотря на присутствие целого ряда общих или, точнее, схожих черт между «холодной» и мировой гибридной войнами, мы переживаем новый, качественно отменный этап мирового противостояния.

Ключевые слова: холодная война, гибридная война, глобальный конфликт, политика сдерживания, непрямые действия.

Summary

Viznytsia Y. V. New «Cold» War or World «Hybrid» War? – Article.

In the article the author gives the definition of a hybrid war in general terms both as military actions carried out by a combination of militaristic, quasi-militaristic, diplomatic, informational, economic and other means for the purpose of the achievement of strategic political goals, and the Cold War as a political term used in relation to the global one geopolitical, economic and ideological confrontation in 1946–1991 years between the USSR and its allies on the one hand, and the United States and their allies on the other hand.

Among the constant determinants, as in the time of «cold war» and the modern hybrid war, the prominent position continues to occupy the horrific perspective of the possibility of using nuclear weapons, which determines a lot the tactics of confrontation, which at first glance is fundamentally not has changed. Elements of the modern hybrid war have been widely applied and during the time of the «cold war». However, one can not ignore the new powerful factors that are fully detected by modern global confrontation. Among them, a sharp increase in the role of information space, civil society and public opinion, their powerful influence on the way of socio-political processes, which in turn is based on structural shifts in social processes and public consciousness, the latest informational technologies. For a modern confrontation, implementation of economic sanctions against Russian Federation and restrictions on access to the latest technologies and financial resources to Russian private and public companies is typical.

The campaign to discredit and to demoralize the Russian ruling elite through the introduction of investigations criminal financial and business activities of Russian cleaners and their environment is established as well.

Russia today focuses its efforts on local application of military force against neighboring countries. Another new notable manifestation of the hybrid war from Russia's side is an attempt to interfere in the course of national politics, before all election, processes in the West countries with wide use of the latest information technologies. The study concludes that theoretical understanding of the nature of modern global confrontation in terms of determining the appropriateness application of the term (new) «cold war» compared with possible definition of the existing conflict as a «hybrid war» showed complexity and versatility of the problem. An attempt is made to analyze the features of such phenomena as the «cold war» and «hybrid war» by comparative methods with respect to the possibility of their application to the characteristics of the modern world confrontation.

Key words: cold war, hybrid war, global conflict, policy of containment indirect approach.